Oikeustapauskokoelma

UNIONIN YLEISEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

12 päivänä heinäkuuta 2019*

Valtiontuet – Ranskan vuosina 1994–2008 toteuttama tukiohjelma – Région Île-de-Francen myöntämät investointituet – Päätös, jolla tukijärjestelmä todetaan sisämarkkinoille soveltuvaksi – Voimassa olevan tuen ja uuden tuen käsitteet – SEUT 107 artikla – SEUT 108 artikla – Asetuksen (EU) 2015/1589 1 artiklan b alakohdan i ja v luetelmakohta – Vanhentumisaika – Asetuksen 2015/1589 17 artikla – Perusteluvelvollisuus

Asiassa T-291/17,

Transdev, kotipaikka Issy-les-Moulineaux (Ranska),

Transdev Île de France, kotipaikka Issy-les-Moulineaux,

Transports rapides automobiles (TRA), kotipaikka Villepinte (Ranska),

edustajanaan asianajaja F. Salat-Baroux,

kantajina,

vastaan

Euroopan komissio, asiamiehinään L. Armati, C. Georgieva-Kecsmar ja T. Maxian Rusche,

vastaajana,

jossa on kyseessä SEUT 263 artiklaan perustuva kanne, jossa vaaditaan kumoamaan osittain tukiohjelmista SA.26763 2014/C (ex 2012/NN), jotka Ranska on toteuttanut Île-de-Francen alueen linja-autoliikennealan yritysten hyväksi, 2.2.2017 annettu komission päätös (EU) 2017/1470 (EUVL 2017, L 209, s. 24),

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja I. Pelikánová sekä tuomarit V. Valančius ja U. Öberg (esittelevä tuomari),

kirjaaja: hallintovirkamies M. Marescaux,

ottaen huomioon asian käsittelyn kirjallisessa vaiheessa ja 25.9.2018 pidetyssä istunnossa esitetyn,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

tuomion

I Asian tausta

1 Kantajat Transdev, Transdev Île de France ja Transports rapides automobiles (TRA) vaativat nyt käsiteltävällä kanteella kumoamaan osittain tukiohjelmista SA.26763 2014/C (ex 2012/NN), jotka Ranska on toteuttanut Île-de-Francen alueen linja-autoliikennealan yritysten hyväksi, 2.2.2017 annetun komission päätöksen (EU) 2017/1470 (EUVL 2017, L 209, s. 24; jäljempänä riidanalainen päätös).

2 Kantajat ovat Ranskan lainsäädännön mukaisesti perustettuja yrityksiä, joista kaksi on osakeyhtiöitä ja yksi on société par actions simplifiée -muotoinen yhtiö ja jotka kuuluvat Transdev-konserniin ja harjoittavat toimintaansa Région Île-de-Francen alueella (Ranska; jäljempänä alue) maanteiden henkilöliikennelinjastoja liikennöiden.

3 Île-de-Francen aluevaltuusto antoi 20.10.1994 päätöksen CR 34-94 yksityisyritysten tai valtion liikelaitosten hoitamien julkisten maantieliikennepalvelujen parantamiseksi annettavasta tuesta tarkoituksenaan ottaa uudelleen käyttöön joukko kyseisten yritysten hyväksi aiemmin toteutettuja toimenpiteitä. Tämän jälkeen se antoi vuosina 1998 ja 2001 kaksi päätöstä eli päätökset CR 44-98 ja CR 47-01 (yhdessä päätöksen CR 34-94 kanssa jäljempänä riidanalaiset aluevaltuuston päätökset), ennen kuin kyseinen tukiohjelma kumottiin vuonna 2008.

4 Alue myönsi riidanalaisten aluevaltuuston päätösten mukaisesti taloudellista tukea alueensa julkisyhteisöille, jotka olivat tehneet linja-autojen säännöllisen reittiliikenteen järjestämisestä sopimuksia maanteiden säännöllistä joukkoliikennettä harjoittavien yksityisten yritysten kanssa tai jotka järjestivät sen suoraan omana tuotantona liikelaitoksen kautta. Julkisyhteisöt siirsivät sitten tuen edelleen kyseisille kuljetusyrityksille (jäljempänä lopulliset edunsaajat).

5 Tuet myönnettiin investointiavustuksina, ja niillä oli tarkoitus auttaa lopullisia edunsaajia hankkimaan uusia ajoneuvoja ja asentamaan uusia varusteita; näin pyrittiin parantamaan joukkoliikennetarjontaa sekä lieventämään alueen linjastojen erityisen tiheään tieliikenteeseen liittyviä kielteisiä ulkoisvaikutuksia.

6 Ranskan viranomaisten mukaan 135 yritystä, joihin myös kaksi kantajaa kolmesta kuului, hyötyi tästä tukiohjelmasta vuosina 1994–2008. Tukien käytössä sovellettiin julkisyhteisöjen ja lopullisten edunsaajien välillä tehtyjä liikennöintisopimusten lisäsopimuksia. Lisäsopimukset oli allekirjoittanut Île-de-Francen aluevaltuuston puheenjohtaja, ja niissä lueteltiin yksityiskohtaisesti lopullisille edunsaajille tuen maksamisen vastineeksi kuuluvat velvoitteet.

7 Euroopan komissiolle tehtiin 17.10.2008 kantelu, joka koski oletetusti sääntöjenvastaisia valtiontukiohjelmia, jotka koostuivat ensin alueen vuosina 1994–2008, sitten vuodesta 2008 lähtien Syndicat des transports d'Île-de-Francen (STIF, Ranska), toteuttamista tukitoimenpiteistä kyseisellä alueella toimivien linja-autoliikennealan yritysten hyväksi.

8 Komissio ilmoitti Ranskan tasavallalle 11.3.2014 päivätyllä kirjeellä päätöksestään aloittaa SEUT 108 artiklan 2 kohdan mukainen muodollinen tutkintamenettely. Julkaisemalla tämän päätöksen Euroopan unionin virallisessa lehdessä (EUVL 2014, C 141, s. 38) komissio kehotti asianomaisia esittämään huomautuksensa kyseisistä tukitoimenpiteistä.

9 Ranskan tasavalta esitti komissiolle huomautuksensa 30.4.2014. Kaikki asianomaisten, myös Transdev Île de Francen, esittämät huomautukset toimitettiin Ranskan tasavallalle, joka ei kommentoinut niitä mitenkään.

10 Neljä asianomaista osapuolta seitsemästä toimitti komissiolle 21.6.2016 yhteisen muistion, jossa täsmennettiin niiden kantaa sen jälkeen, kun 6.10.2015 oli annettu tuomio komissio v. Andersen (C-303/13 P, EU:C:2015:647). Alue täydensi asianomaisena osapuolena huomautuksiaan 9.11.2016.

11 Komissio antoi riidanalaisen päätöksen 2.2.2017 ja päätti SEUT 108 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun muodollisen tutkintamenettelyn.

12 Komissio katsoi riidanalaisessa päätöksessä muun muassa, että alueen kyseisestä tukiohjelmasta vuosina 1994–2008 myöntämät investointiavustukset olivat SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea, joka ei ollut vaikuttanut jäsenvaltioiden väliseen kauppaan yhteisen edun kanssa ristiriitaisella tavalla ja joka soveltui näin sisämarkkinoille SEUT 107 artiklan 3 kohdassa tarkoitetulla tavalla. Komissio totesi kuitenkin, että koska kyseisistä tuista ei ollut ilmoitettu ja koska niitä oli pidettävä ”uusina tukina”, ne oli toteutettu sääntöjenvastaisesti vastoin SEUT 108 artiklan 3 kohtaa.

13 Riidanalaisen päätöksen päätösosa kuuluu seuraavasti:

”1 artikla

Tukiohjelma, jota [Ranskan tasavalta] on toteuttanut vuosina 1994–2008 sääntöjenvastaisesti Île-de-Francen alueen myöntäminä investointiavustuksina päätösten CR 34-94, CR 44-98 ja CR 47-01 perusteella, soveltuu sisämarkkinoille.

– –

4 artikla

Tämä päätös on osoitettu Ranskan tasavallalle.”

II Oikeudenkäyntimenettely kansallisissa tuomioistuimissa

14 Toukokuussa 2004 henkilöliikennettä harjoittavien yritysten järjestö (syndicat autonome des transporteurs de voyageurs, jäljempänä SATV) vaati Île-de-Francen aluevaltuuston puheenjohtajaa kumoamaan riidanalaiset aluevaltuuston päätökset. Kyseisen vaatimuksen hylkäämisen jälkeen SATV nosti tribunal administratif de Paris’ssa (Pariisin hallintotuomioistuin, Ranska) 17.6.2004 kumoamiskanteen Île-de-Francen aluevaltuuston puheenjohtajan päätöksestä.

15 Tribunal administratif de Paris antoi 10.7.2008 tuomion nro 0417015, jossa SATV:n kanne hyväksyttiin ja alue määrättiin esittämään Île-de-Francen aluevaltuustolle uusi päätös sillä perusteella, että riidanalaisten aluevaltuuston päätösten mukaisesti toteutetusta tukijärjestelmästä ei ollut ilmoitettu komissiolle. Tribunal administratif de Paris määräsi lisäksi alueen kumoamaan riidanalaiset aluevaltuuston päätökset.

16 Alue valitti kyseisestä ratkaisusta mutta antoi 16.10.2008 päätöksen CR 80-08, jolla riidanalaiset aluevaltuuston päätökset kumottiin.

17 Cour administrative d’appel de Paris (Pariisin ylempi hallintotuomioistuin, Ranska) vahvisti 12.7.2010 antamallaan tuomiolla nro 08PA04753 tribunal administratif de Paris’n 10.7.2008 antaman tuomion nro 0417015. Alue haki tähän tuomioon muutosta kassaatiovalituksella Conseil d’État’ssa (ylin hallintotuomioistuin, Ranska). Conseil d’État hylkäsi valituksen 23.7.2012 antamallaan tuomiolla nro 343440.

18 Transdev Île de France ja TRA vaativat 27.2.2015 kolmantena osapuolena 12.7.2010 annetun cour administrative d’appel de Paris’n tuomion käsittelemistä uudelleen.

19 Kun cour administrative d'appel de Paris oli hylännyt kolmantena osapuolena esitetyn vaatimuksen 27.11.2015 (tuomio nro 15PA00927), Transdev Île de France ja TRA hakivat tuomioon muutosta Conseil d'État'ssa kassaatiovalituksella, jonka käsittely oli vielä kesken, kun käsiteltävä kanne nostettiin.

20 SATV oli nostanut uuden kanteen 27.10.2008, jonka johdosta tribunal administratif de Paris määräsi alueen 4.6.2013 antamallaan tuomiolla nro 0817138 antamaan täytäntöönpanomääräykset riidanalaisten aluevaltuuston päätösten perusteella maksettujen tukien takaisin perimiseksi. Cour administrative d'appel de Paris hylkäsi 27.11.2015 kyseistä tuomiota koskeneen, alueen tekemän valituksen (tuomio nro 13PA03172). Alue teki Conseil d'État'lle kassaatiovalituksen, jonka käsittely oli vielä kesken, kun käsiteltävä kanne nostettiin.

III Oikeudenkäyntimenettely ja asianosaisten vaatimukset

21 Kantajat nostivat käsiteltävän kanteen SEUT 263 artiklan mukaisesti unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 16.5.2017 jättämällään kannekirjelmällä ja vaativat riidanalaisen päätöksen kumoamista osittain.

22 Kantajat vaativat, että unionin yleinen tuomioistuin

– ottaa kanteen tutkittavaksi;

– kumoaa riidanalaisen päätöksen ensisijaisesti siltä osin, kuin siinä todetaan, että päätösten CR 34-94, CR 44-98 ja CR 47-01 yhteydessä toteutettu tukiohjelma on uusi tukijärjestelmä, joka on ”toteutettu sääntöjenvastaisesti”, ja toissijaisesti siltä osin, kuin siinä todetaan, että vanhentumisaika koskee ainoastaan ennen toukokuuta 1994 maksettuja avustuksia;

– velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

23 Komissio vaatii, että unionin yleinen tuomioistuin

– toteaa ensisijaisesti, ettei kannetta oteta tutkittavaksi;

– toissijaisesti hylkää kanteen;

– velvoittaa kantajat korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

IV Oikeudellinen arviointi

A Tutkittavaksi ottaminen

24 Komissio vaatii esittämättä erillistä oikeudenkäyntiväitettä unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 130 artiklan 1 kohdan perusteella, ettei kannetta oteta tutkittavaksi kantajien asiavaltuuden ja oikeussuojan tarpeen puuttumisen vuoksi.

25 Kantajat väittävät, että kanne voidaan ottaa tutkittavaksi ja että niillä on sekä asiavaltuus että oikeussuojan tarve riidanalaisen päätöksen osalta.

26 Tässä yhteydessä on muistutettava, että unionin tuomioistuimilla on oikeus arvioida kunkin asian olosuhteiden perusteella, voidaanko kanteen hylkäämistä lausumatta sitä ennen sen tutkittavaksi ottamisesta pitää hyvän oikeudenkäytön perusteella oikeutettuna (tuomio 26.2.2002, neuvosto v. Boehringer, C-23/00 P, EU:C:2002:118, 51 ja 52 kohta, ja tuomio 14.9.2015, Brouillard v. unionin tuomioistuin, T-420/13, ei julkaistu, EU:T:2015:633, 18 kohta).

27 Käsiteltävän asian olosuhteissa unionin yleinen tuomioistuin katsoo, että prosessiekonomian vuoksi kanteen perusteltavuus on arvioitava ensin lausumatta sitä ennen kanteen tutkittavaksi ottamisesta.

B Asiakysymys

28 Kantajat esittävät kanteensa tueksi lähinnä kaksi kanneperustetta. Ensimmäinen kanneperuste koskee yhtäältä SEUT 108 artiklan 1 kohdan rikkomista, luettuna yhdessä SEUT 108 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 13.7.2015 annetun neuvoston asetuksen (EU) 2015/1589 1 artiklan b alakohdan i ja v luetelmakohdan kanssa, siten että komissio on katsonut riidanalaisessa päätöksessä virheellisesti, että kyseisestä tukiohjelmasta vuosina 1994–2008 myönnetyt tuet olivat uusia tukia, joista ei ilmoitettu ja jotka toteutettiin näin sääntöjenvastaisesti, ja toisaalta perusteluvelvollisuuden laiminlyöntiä kyseisen asetuksen 1 artiklan b alakohdan v luetelmakohdan soveltamisen yhteydessä, koska komissio ei ole perustellut riittävän yksityiskohtaisesti syitä, joiden vuoksi se katsoi kyseisten tukien olleen SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja valtiontukia jo niiden käyttöönotosta lähtien. Toinen kanneperuste, joka esitetään toissijaisesti, koskee saman asetuksen 17 artiklan 2 kohdan rikkomista siten, että komissio on todennut riidanalaisessa päätöksessä virheellisesti, että ainoastaan kyseisestä tukiohjelmasta ennen toukokuuta 1994 myönnetyt avustukset olivat vanhentuneet.

1. Ensimmäinen kanneperuste, joka koskee SEUT 108 artiklan 1 kohdan rikkomista, kun sitä luetaan yhdessä asetuksen 2015/1589 1 artiklan b alakohdan i ja v luetelmakohdan kanssa, sekä perusteluvelvollisuuden laiminlyöntiä

a) Ensimmäisen kanneperusteen tutkittavaksi ottaminen

29 Komission mukaan ensimmäistä kanneperustetta ei voida ottaa tutkittavaksi, koska kantajien tämän kanneperusteen yhteydessä esittämät väitteet eivät ole olleet Transdev Île de Francen ja TRA:n Conseil d'État'lle tekemän kassaatiovalituksen kohteena eikä niitä ole otettu esille kansallisissa tuomioistuimissa käydyissä muissakaan menettelyissä.

30 Kantajat kiistävät komission väitteet.

31 Tässä yhteydessä on muistettava, että toisin kuin komissio on väittänyt kirjelmissään sekä istunnossa, unionin yleisen tuomioistuimen tehtävänä ei ole arvioida, ovatko sille esitetyt kanneperusteet tai väitteet olleet kansallisissa tuomioistuimissa käsitellyn kassaatiovalituksen tai riita-asian kohteena. On nimittäin riittävää, että unionin tuomioistuimissa nostettu kumoamiskanne voi tuottaa kantajalle jotakin hyötyä ja että toimen kumoamisella voi itsessään olla oikeusvaikutuksia kantajan suhteen (ks. tuomio 17.9.2015, Mory ym. v. komissio, C-33/14 P, EU:C:2015:609, 55 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

32 Lisäksi SEUT 108 artiklan 3 kohdan mukaan on niin, että jos tuki todetaan myönnetyn sääntöjenvastaisesti, kansallisten tuomioistuinten on tehtävä kyseisestä sääntöjenvastaisuudesta kaikki päätelmät kansallisen oikeuden mukaisesti (ks. vastaavasti tuomio 21.7.2005, Xunta de Galicia, C-71/04, EU:C:2005:493, 49 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

33 Tästä seuraa, että vaikka kysymystä siitä, onko kyseinen tukiohjelma uutta vai voimassa olevaa tukea, ei ole otettu esille kansallisissa tuomioistuimissa käydyissä menettelyissä, riidanalaisen päätöksen osittaisella kumoamisella tämän kanneperusteen perusteella voisi olla oikeusvaikutuksia kantajien suhteen ja se voisi tuottaa niille hyötyä siten, että sen vaikutuksesta kansalliset tuomioistuimet vapautuisivat niille SEUT 108 artiklan 3 kohdan nojalla kuuluvasta velvollisuudesta.

34 Ensimmäinen kanneperuste on siis otettava tutkittavaksi.

b) Ensimmäisen kanneperusteen perusteltavuus

35 Kantajat väittävät olennaisin osin, että komissio on katsonut riidanalaisessa päätöksessä virheellisesti, että alueen vuosina 1994–2008 myöntämät investointiavustukset ovat uusi tukiohjelma, eikä komissio ole perustellut tätä arviotaan riittävästi.

36 Kantajat esittävät väitteidensä tueksi lähinnä kolme kanneperustetta. Ensinnäkin kantajat tuovat esille, että kyseinen tukiohjelma on katsottava voimassa olevaksi tukiohjelmaksi asetuksen 2015/1589 1 artiklan b alakohdan i luetelmakohdan mukaisesti sillä perusteella, että alueellisille julkisyhteisöille annettiin mahdollisuus myöntää avustuksia maanteiden julkista henkilöliikennettä harjoittaville yrityksille rautatie- ja maantieliikenteen yhteensovittamisesta ja yhdenmukaistamisesta 14.11.1949 annetun asetuksen nro 49-1473 (JORF 15.11.1949, s. 11104; jäljempänä vuoden 1949 asetus) 19 §:llä, ennen kuin Euroopan talousyhteisön perustamissopimus (josta on tullut EUT-sopimus) tuli voimaan Ranskassa 1.1.1958. Toiseksi kantajat katsovat, että unionin jäsenvaltioiden julkisen henkilöliikenteen markkinat oli suljettu kilpailulta ennen vuotta 1995 ja tämä ajankohta on vahvistettu 24.7.2003 annetussa tuomiossa Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, EU:C:2003:415), joka koski kyseisten markkinoiden avaamista, joten komissio ei voinut katsoa, että kyseisestä tukiohjelmasta myönnetyt tuet olivat SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja tukia silloin, kun ne otettiin käyttöön, eivätkä ne siis voineet olla asetuksen 2015/1589 1 artiklan b alakohdan v luetelmakohdan ensimmäisessä virkkeessä tarkoitettua voimassa olevaa tukea. Kolmanneksi kantajat väittävät, että arvioidessaan, onko kyseinen tukiohjelma uusi vai voimassa oleva asetuksen 2015/1589 1 artiklan b alakohdan v luetelmakohta huomioon ottaen, komissio ei ole esittänyt syitä, joiden perusteella se katsoo, että alueen myöntämät investointiavustukset ovat muodostaneet ensimmäisestä käyttöönotostaan lähtien SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun valtiontukiohjelman.

37 Tässä yhteydessä on muistutettava, että perustelujen puuttumista tai puutteellisuutta koskevalla väitteellä pyritään osoittamaan olennaisten menettelymääräysten rikkominen, joten se on tutkittava sellaisenaan, riidanalaisen päätöksen perustelujen paikkansa pitämättömyyttä koskevasta arvioinnista erillisenä; viimeksi mainitun valvonta tapahtuu tutkittaessa päätöksen perusteltavuus (ks. vastaavasti tuomio 2.4.1998, komissio v. Sytraval ja Brink's France, C-367/95 P, EU:C:1998:154, 67 kohta, ja tuomio 15.12.2005, Italia v. komissio, C-66/02, EU:C:2005:768, 26 kohta).

38 Asetuksen 2015/1589 1 artiklan b alakohdan v luetelmakohdan soveltamisen yhteydessä tapahtunutta perusteluvelvollisuuden laiminlyöntiä koskeva väite on siis tutkittava ennen muita väitteitä, jotka on esitetty tämän kanneperusteen yhteydessä ja jotka koskevat riidanalaisen päätöksen aineellista lainmukaisuutta.

1) Perusteluvelvollisuuden laiminlyöntiä koskeva väite

39 Kantajat moittivat komissiota lähinnä siitä, ettei komissio ole esittänyt riidanalaisessa päätöksessä riittävän yksityiskohtaisesti syitä, joiden perusteella se katsoi alueen investointiavustusten muodostaneen valtiontukiohjelman jo käyttöönotostaan lähtien, minkä vuoksi avustukset katsottiin uudeksi tueksi asetuksen 2015/1589 1 artiklan b alakohdan v luetelmakohdan toisen virkkeen mukaisesti.

40 Komissio kiistää kantajien väitteet.

41 On muistettava, että SEUT 296 artiklan toisen kohdan mukaan säädökset perustellaan. Lisäksi Euroopan unionin perusoikeuskirjan 41 artiklan 2 kohdan mukaan hyvää hallintoa koskevaan oikeuteen sisältyy hallintoelinten velvollisuus perustella päätöksensä.

42 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan perusteluvelvollisuuden laajuus riippuu kyseessä olevan toimen luonteesta ja sen asiayhteydestä. Perusteluista on selkeästi ja yksiselitteisesti ilmettävä toimielimen päättely siten, että unionin tuomioistuin voi tutkia toimenpiteen laillisuuden ja että niille, joita toimenpide koskee, selviävät sen syyt, jotta ne voivat puolustaa oikeuksiaan ja arvioida, onko päätös perusteltu (ks. tuomio 6.3.2003, Westdeutsche Landesbank Girozentrale ja Land Nordrhein-Westfalen v. komissio, T-228/99 ja T-233/99, EU:T:2003:57, 278 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

43 Perusteluissa ei kuitenkaan tarvitse esittää kaikkia asiaan liittyviä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja koskevia yksityiskohtia, koska tutkittaessa sitä, täyttävätkö päätöksen perustelut SEUT 296 artiklan toisen kohdan vaatimukset, on otettava huomioon päätöksen sanamuodon lisäksi myös sen asiayhteys ja kaikki asiaa koskevat oikeussäännöt (ks. tuomio 6.3.2003, Westdeutsche Landesbank Girozentrale ja Land Nordrhein-Westfalen v. komissio, T-228/99 ja T-233/99, EU:T:2003:57, 279 kohta).

44 Vaikka komissio ei ole velvollinen ottamaan kantaa kaikkiin asianomaisten esittämiin väitteisiin, sen on kuitenkin tuotava esille tosiseikat ja oikeudelliset seikat, joilla on olennainen merkitys päätöksen rakenteen kannalta (ks. vastaavasti tuomio 6.3.2003, Westdeutsche Landesbank Girozentrale ja Land Nordrhein-Westfalen v. komissio, T-228/99 ja T-233/99, EU:T:2003:57, 280 kohta).

45 Tukitoimenpiteen luokittelun osalta perusteluvelvollisuus edellyttää sitä, että komissio osoittaa ne syyt, joiden perusteella se katsoo, että kyseinen toimenpide kuuluu SEUT 107 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan (tuomio 13.6.2000, EPAC v. komissio, T-204/97 ja T-270/97, EU:T:2000:148, 36 kohta).

46 Lisäksi vaikka tuen myöntämiseen liittyvistä seikoista ilmenisi, että tuki voi vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja vääristää tai uhata vääristää kilpailua, komission on joka tapauksessa mainittava nämä seikat päätöksensä perusteluissa (ks. tuomio 7.6.1988, Kreikka v. komissio, 57/86, EU:C:1988:284, 15 kohta; tuomio 24.10.1996, Saksa ym. v. komissio, C-329/93, C-62/95 ja C-63/95, EU:C:1996:394, 52 kohta, ja tuomio 30.4.1998, Vlaamse Gewest v. komissio, T-214/95, EU:T:1998:77, 64 kohta).

47 Jotta SEUT 107 artiklan 1 kohta ei menettäisi sisältöään, vaikutus jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ei nimittäin voi olla puhtaasti hypoteettinen tai oletettu. Niinpä on selvitettävä, miksi tarkasteltava toimenpide vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua ja on ennakoitavissa olevien vaikutustensa takia omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan (tuomio 18.5.2017, Fondul Proprietatea, C-150/16, EU:C:2017:388, 30 kohta).

48 Tässä yhteydessä on muistettava, että asetuksen 2015/1589 1 artiklan b alakohdan v luetelmakohdan mukaan voimassa olevaksi tueksi voidaan katsoa tuet, jotka eivät vielä olleet tukia käyttöönottohetkellä mutta ovat muuttuneet myöhemmin sellaisiksi sisämarkkinoiden kehityksen johdosta ilman, että jäsenvaltio olisi muuttanut niitä. Sen sijaan toimenpiteitä, jotka muuttuvat tuiksi sen jälkeen, kun tietty toiminta on vapautettu kilpailulle unionin lainsäädännössä, ei katsota voimassa olevaksi tueksi kilpailun vapauttamiselle vahvistetun ajankohdan jälkeen.

49 Komissio toteaa riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 226 ja 237 perustelukappaleessa, että koska lopulliset edunsaajat saattoivat käyttää avustuksella hankittua kalustoa satunnaisessa liikenteessä tai muilla kilpailulle avoimilla säännöllisen reittiliikenteen markkinoilla Ranskassa tai unionin alueella, kyseisen tukiohjelman nojalla myönnetyt avustukset saattoivat vääristää kilpailua ja vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja olla näin SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea jo ensimmäisestä käyttöönotostaan lähtien.

50 Tämän päätelmänsä tueksi komissio lainaa tribunal administratif de Paris'n 10.7.2008 antamaa tuomiota nro 0417015 sekä cour administrative d'appel de Paris'n 12.7.2010 antamaa tuomiota nro 08PA04753 ja toteaa, että kyseinen tukiohjelma on toteutettu sääntöjenvastaisesti.

51 Lisäksi huomautettuaan, että alueellisten tukien myöntämisessä sovellettiin riidanalaisia aluevaltuuston päätöksiä, joista ensimmäinen oli tehty vuonna 1994 ja jotka muodostivat kyseisen tukiohjelman oikeudellisen perustan, komissio ottaa asianmukaisesti huomioon hallinnollisen menettelyn osapuolten väitteet, joilla pyritään osoittamaan, että kyseinen ohjelma oli otettu käyttöön joko ennen kuin Euroopan yhteisön perustamissopimus tuli voimaan Ranskassa tai ennen vuotta 1994, jolloin maanteiden säännöllisen joukkoliikenteen markkinoita ei ollut vielä avattu kilpailulle, eli vuonna 1984 tai aikaisintaan vuonna 1979.

52 Tältä osin riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 234–237 perustelukappaleesta käy ilmi, että komissio oli tarkastellut kysymystä siitä, olisiko SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun valtiontukiohjelman olemassaolo voitu todeta jo ennen vuotta 1994 myönnettyjen mahdollisten tukien yhteydessä, kun se vastasi hallinnollisen menettelyn aikana alueen ja muutamien asianomaisten osapuolten esittämiin väitteisiin.

53 Riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 234–237 perustelukappaleesta ei siis voida päätellä, että komissio itse olisi katsonut, että kyseinen tukiohjelma oli voitu perustaa milloin tahansa vuosien 1979 ja 2008 välillä. Komissio katsoo päinvastoin, että kyseinen tukiohjelma on otettu käyttöön vuosia 1979–1994 myöhemmin. Tämän perusteella komissiota ei voida moittia siitä, ettei se ole selittänyt, miksi kyseisen jakson aikana maksettujen avustusten voitiin katsoa olevan SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea.

54 Komissiota ei voida moittia myöskään siitä, ettei se ole selittänyt riittävän yksityiskohtaisesti syitä, joiden perusteella se katsoi aiheelliseksi hylätä asianomaisten osapuolten väitteet, joiden mukaan kyseinen tukiohjelma oli otettu käyttöön ennen vuotta 1994 ja se oli katsottava voimassa olevaksi tukiohjelmaksi sillä perusteella, ettei säännöllisen henkilöliikenteen markkinoita ollut tuolloin vielä avattu kilpailulle.

55 Komissio selittää nimittäin riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 226 ja 237 perustelukappaleessa, että vaikka kyseinen tukiohjelma oli perustettu ennen vuotta 1994, se olisi voinut vääristää kilpailua ja vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja täyttää näin SEUT 107 artiklan 1 kohdan edellytykset käyttöönotostaan lähtien, kun huomioon otetaan lopullisten edunsaajien osallistuminen satunnaisen henkilöliikenteen markkinoille.

56 Komission perustelut ovat toki lyhyet mutta käsiteltävässä asiassa riittävät, niin että kantajat pystyvät ymmärtämään syyt, joiden vuoksi komissio katsoi, että kyseisestä tukiohjelmasta myönnetyt tuet ovat voineet vääristää kilpailua ja vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan kyseisen tukiohjelman perustamisesta lähtien, minkä vuoksi ne on katsottava asetuksen 2015/1589 1 artiklan b alakohdan v luetelmakohdassa tarkoitetuksi uudeksi tueksi.

57 Perusteluvelvollisuuden laiminlyöntiä koskeva väite on siis hylättävä.

2) Asetuksen 2015/1589 1 artiklan b alakohdan i luetelmakohdan rikkomista koskeva väite

58 Kantajat väittävät, että kyseinen tukiohjelma on voimassa oleva tukiohjelma, koska se on otettu käyttöön vuoden 1949 asetuksella ennen Euroopan talousyhteisön perustamissopimuksen voimaantuloa Ranskassa 1.1.1958. Kantajat muistuttavat, että asetuksen 2015/1589 1 artiklan b alakohdan i luetelmakohdan mukaisesti ennen EUT-sopimuksen voimaantuloa jäsenvaltiossa olemassa olleet tuet katsotaan voimassa olevaksi tueksi.

59 Komissio kiistää kantajien väitteet. Komissio muistuttaa todenneensa riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 236 perustelukappaleessa, ettei vuoden 1949 asetuksessa määritelty tarkasti yhtäkään kyseisen tukiohjelman keskeistä parametria eli kestoa, talousarviota, avustuksensaajia, avustukseen oikeuttavia hyödykelajeja ja tukiastetta, eikä sillä luotu oikeutta avustusten saamiseen.

60 Vuoden 1949 asetuksessa säädettiin seuraavaa:

”2 §

Henkilöliikennepalveluja, joihin sovelletaan 5 päivänä heinäkuuta 1949 annetun lain 7 §:n säännösten mukaisesti yhteensovittamis- ja yhdenmukaistamistoimenpiteitä, ovat seuraavat:

– –

2. Jäljempänä luetellut maanteiden julkisen henkilöliikenteen palvelut – –:

reittiliikennepalvelut, kausiliikenne ja määräaikaisliikenne mukaan luettuina – –;

satunnaisen liikenteen palvelut eli palvelut, jotka suoritetaan tilauksesta mutta jotka vastaavat yleisiä tarpeita ja jotka toistetaan joka vuosi tiettyinä aikoina – –

19 §

Alueellinen julkisyhteisö voi tukea maanteiden liikennepalveluja tekemällä yrityksen kanssa sopimuksen, jossa vahvistetaan yritystä koskevat velvoitteet liikennöintimääräyksestä johtuvien velvoitteiden lisäksi.

Kyseisen sopimuksen mukaisesti vahvistetun tariffin on oltava kaikkien edellisiin pykäliin sisältyvien säännösten mukainen.”

61 Kysymykseen, perustuvatko kyseisestä tukiohjelmasta myönnetyt tuet vuoden 1949 asetukseen, on täsmennettävä ensinnäkin, että vuoden 1949 asetuksessa säädetyt avustusten myöntämisen edellytykset poikkeavat päätöksen CR 34-94 nojalla myönnettyjen avustusten myöntämisen edellytyksistä. Kuten komissio tuo perustellusti esille, päätöksen CR 34-94 yhteydessä alue myönsi investointiavustukset julkisyhteisöille ennen niiden maksamista lopullisille edunsaajille. Tällaista maksamismekanismia ei ollut käytössä vuoden 1949 asetuksen yhteydessä.

62 Toiseksi Conseil d’État’n 23.7.2012 antamasta tuomiosta nro 343440 ilmenee, että päätöksen CR 34-94 nojalla myönnetyillä avustuksilla pyrittiin ainoastaan tukemaan Île-de-Francen julkisen liikenteen yritysten kaluston hankintaa, mutta kyseisen tukiohjelman tarkoituksena ei ollut asettaa tämän vastineeksi tariffeja koskevia velvoitteita lopullisille edunsaajille eikä sillä ollut tällaista vaikutusta. Näin ei ollut vuoden 1949 asetuksen 19 §:ssä, jossa säädettiin yleisesti Ranskan alueellisten julkisyhteisöjen mahdollisuudesta tehdä avustussopimuksia näiden samojen yritysten kanssa mutta jolla pyrittiin samalla valvomaan sovellettuja tariffeja. Kyseisen asetuksen 11 §:ssä säädettiinkin, että ”niiden palveluiden tariffit, joista on tehty sopimus alueellisen julkisyhteisön kanssa, vahvistetaan – – yrityksen ja avustuksen maksavan julkisyhteisön välisen sopimuksen mukaisesti.”

63 Kolmanneksi riidanalaisiin aluevaltuuston päätöksiin ei sisältynyt mitään viittausta vuoden 1949 asetukseen. Näissä päätöksissä mainittiin vain alueellisia julkisyhteisöjä koskeva yleinen laki (code général des collectivités territoriales), kotimaan kuljetusten ohjaamisesta 30.12.1982 annettu laki nro 82-1153 (loi d’orientation des transports intérieurs; JORF 31.12.1982, s. 4004) ja useita aiempia kansallisen lainsäädännön mukaisesti annettuja päätöksiä ja määräyksiä, muttei vuoden 1949 asetusta.

64 Neljänneksi riidanalaiset aluevaltuuston päätökset kuuluvat erityiseen lainsäädäntökehykseen, joka koskee kuljetusten järjestämistä Île-de-Francen alueella ja joka on määritetty ensimmäisen kerran henkilöliikenteen järjestämisestä Pariisin alueella 7.1.1959 annetussa määräyksessä nro 59-151 (ordonnance relative à l’organisation des transports de voyageurs dans la région parisienne; JORF 10.1.1959, s. 696) lähes kymmenen vuotta vuoden 1949 asetuksen antamisen jälkeen.

65 Kaikkien näiden seikkojen perusteella vuoden 1949 asetus ei ole kyseisen tukiohjelman oikeudellinen perusta.

66 Tämän vuoksi on todettava, etteivät kantajat ole esittäneet unionin yleisessä tuomioistuimessa riittäviä todisteita sen osoittamiseksi, että kyseinen tukiohjelma olisi katsottava asetuksen 2015/1589 1 artiklan b alakohdan i luetelmakohdassa tarkoitetuksi voimassa olevaksi tukiohjelmaksi.

67 Asetuksen 2015/1589 1 artiklan b alakohdan i luetelmakohdan rikkomista koskeva väite on siis hylättävä.

3) Asetuksen 2015/1589 1 artiklan b alakohdan v luetelmakohdan rikkomista koskeva väite

68 Kantajat väittävät olennaisin osin, että komissio on rikkonut asetuksen 2015/1589 1 artiklan b alakohdan v luetelmakohtaa, koska se ei katsonut riidanalaisessa päätöksessä, että alueen myöntämät tuet olivat kyseisessä säännöksessä tarkoitettu voimassa oleva tukiohjelma. Ne katsovat tässä yhteydessä erityisesti, että unionin jäsenvaltioiden julkisen liikenteen markkinat on avattu kilpailulle vasta vuonna 1995 ja tämä ajankohta on vahvistettu 24.7.2003 annetussa tuomiossa Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, EU:C:2003:415), joka koski kyseisten markkinoiden avaamista, joten riidanalaisten aluevaltuuston päätösten nojalla myönnetyt tuet eivät voineet olla SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu tukiohjelma silloin, kun ne myönnettiin ensimmäisen kerran.

69 Komissio tuo esille, että kuten tribunal administratif de Paris toteaa 10.7.2008 antamassaan tuomiossa nro 0417015, lopulliset edunsaajat toimivat samalla kertaa säännöllisen henkilöliikenteen markkinoilla ja satunnaisen henkilöliikenteen markkinoilla. Satunnaisen henkilöliikenteen markkinat oli jo vapautettu vuonna 1979. Tämän vuoksi kyseinen tukiohjelma saattoi vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kilpailuun kyseisillä markkinoilla riippumatta siitä, milloin se otettiin käyttöön, edellyttäen, että käyttöönotto tapahtui vuosien 1979–2008 välillä.

70 Komissio lisää, että säännöllisen henkilöliikenteen markkinoiden on katsottava avautuneen sinä päivänä, jona tuli voimaan korruption ehkäisemisestä sekä talouselämän ja julkisten menettelyjen avoimuudesta 29.1.1993 annettu laki nro 93-122 (loi relative à la prévention de la corruption et à la transparence de la vie économique et des procédures publiques, jäljempänä Sapin-laki; JORF 30.1.1993, s. 1588), jonka ansiosta sijoittajat ja toimijat pääsivät Ranskan markkinoille ja jolla vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja teletoiminnan alan hankintoja koskevien sopimusten tekomenettelyjen yhteensovittamisesta 14.6.1993 annettu neuvoston direktiivi 93/38/ETY (EYVL 1993, L 199, s. 84) saatettiin Ranskan lainsäädännön osaksi.

71 Vaikka 24.7.2003 annetusta tuomiosta Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, EU:C:2003:415) ilmenee, että jotkin jäsenvaltiot ovat avanneet markkinansa kilpailulle vuonna 1995, komission mukaan tämä ei sulje pois mahdollisuutta, että Ranska on voinut avata omansa jo vuonna 1993.

72 Tässä yhteydessä on muistettava, että oikeuskäytännön mukaan asetuksen 2015/1589 1 artiklan b alakohdan v luetelmakohdassa tarkoitetulla käsitteellä ”sisämarkkinoiden kehitys” voidaan ymmärtää tarkoitettavan taloudellisten ja oikeudellisten olosuhteiden muutosta toimenpiteen kohteena olevalla alalla. Tällainen muutos voi erityisesti olla seurausta alun perin kilpailulta suljettujen markkinoiden avaamisesta (ks. analogisesti tuomio 24.3.2011, Freistaat Sachsen ja Land Sachsen-Anhalt v. komissio, T-443/08 ja T-455/08, EU:T:2011:117, 188 kohta).

73 Asetuksen 2015/1589 1 artiklan b alakohdan v luetelmakohdan mukaisesti ajankohta, jona tietty toiminta vapautetaan kilpailulle unionin lainsäädännössä, on otettava huomioon pelkästään sen poissulkemiseksi, että tämän ajankohdan jälkeen toimenpidettä, joka ei ollut tukea ennen kilpailulle vapauttamista, pidettäisiin sen jälkeen voimassa olevana tukena (ks. analogisesti tuomio 16.1.2018, EDF v. komissio, T-747/15, EU:T:2018:6, 369 kohta).

74 Käsiteltävässä asiassa riidanalaisesta päätöksestä ja erityisesti sen johdanto-osan 18 perustelukappaleen a alakohdasta sekä 19, 183 ja 186 perustelukappaleesta käy ilmi, että komissio katsoo kyseisen tukiohjelman olevan perustettu vuonna 1994 ja tulleen kumotuksi vuonna 2008, minkä seurauksena alkuperäistä vuoden 1979 tukijärjestelmää oli pidettävä päätöksellä CR 34-94 ja sitä seuranneilla päätöksillä toteutetusta tukiohjelmasta erillisenä.

75 Kysymyksestä, onko kyseinen tukiohjelma katsottava voimassa olevaksi tukiohjelmaksi asetuksen 2015/1589 1 artiklan b alakohdan v luetelmakohdan perusteella tai sen oikeuskäytännön mukaisesti, jonka mukaan alun perin kilpailulta suljetuilla markkinoilla perustettua tukijärjestelmää on pidettävä näiden markkinoiden vapautuessa olemassa olevana tukijärjestelmänä (tuomio 15.6.2000, Alzetta ym. v. komissio, T-298/97, T-312/97, T-313/97, T-315/97, T-600/97–T-607/97, T-1/98, T-3/98–T-6/98 ja T-23/98, EU:T:2000:151, 143 kohta), on muistutettava, että Sapin-laki, jolla säännöllisen henkilöliikenteen markkinat vapautettiin koko Ranskan alueella, lukuun ottamatta Île-de-Francea, annettiin vuonna 1993 eli ennen päätöksen CR 34-94 voimaantuloa ja että viimeksi mainittu vuosi on sama kuin komission riidanalaisessa päätöksessä, sellaisena kuin se on kerrattu edellä 74 kohdassa, esittämän arvioinnin mukainen kyseisen tukiohjelman käyttöönottoajankohta.

76 Näiden seikkojen perusteella komission on ollut perusteltua katsoa riidanalaisessa päätöksessä, että lopulliset edunsaajat saattoivat käyttää vuodesta 1994 lähtien kyseisestä tukiohjelmasta myönnetyillä tuilla rahoitettua kalustoa muilla kilpailulle avatuilla säännöllisen henkilöliikenteen markkinoilla ja että näin ollen kyseiset tuet saattoivat vaikuttaa kilpailuun ja jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja olla uutta tukea kyseisestä päivämäärästä lähtien.

77 Kantajien väite, jonka mukaan Sapin-laki on aikaisempi kuin unionin lainsäädännöllä toteutettu säännöllisen liikenteen markkinoiden muodollinen vapauttaminen, ei kyseenalaista tätä päätelmää. Asetuksen 2015/1589 1 artiklan b alakohdan v alakohtaa on nimittäin tulkittava siten, että pelkkä unionin säädöksen voimaantulosta johtuva kilpailulle vapauttamisen ajankohta ei riitä sulkemaan pois sitä, että toimenpidettä voidaan pitää uutena tukena, jos markkinoiden kehitystä koskevan kriteerin perusteella voidaan osoittaa, että toimenpide on toteutettu markkinoilla, jotka oli jo avattu kokonaan tai osittain kilpailulle ennen ajankohtaa, jona kyseinen toiminta vapautettiin kilpailulle unionin lainsäädännössä (ks. analogisesti tuomio 16.1.2018, EDF v. komissio, T-747/15, EU:T:2018:6, 369 kohta).

78 Tässä yhteydessä on korostettava, etteivät kantajat ole kiistäneet riidanalaisten aluevaltuuston päätösten nojalla myönnettyjen avustusten katsomista SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuksi valtiontueksi vuosien 1994–2008 osalta. Lisäksi komission päätelmä, jonka mukaan kaikki SEUT 107 artiklan 1 kohdan edellytykset täyttyvät kyseisen ajanjakson osalta, vastaa arviointia, joka on esitetty kansallisten tuomioistuinten ratkaisuissa, erityisesti tribunal administratif de Paris'n 10.7.2008 antamassa tuomiossa nro 0417015 ja cour administrative d'appel de Paris'n 12.7.2010 antamassa tuomiossa nro 08PA04753, jotka on mainittu erityisesti riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 226 perustelukappaleessa.

79 Lisäksi vaikka komissio olisi katsonut virheellisesti, kuten kantajat väittävät, että kyseinen tukiohjelma oli otettu käyttöön vasta vuonna 1994, tämä virhe ei yksin riitä kumoamaan päätelmää, jonka mukaan kyseinen tukiohjelma on katsottava uudeksi tukiohjelmaksi. Kuten edellä 55 kohdassa on jo todettu, riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 226 ja 237 perustelukappaleesta käy nimittäin ilmi, että vaikka hyväksyttäisiin oletus, jonka mukaan kyseisen tukiohjelman olisi katsottava perustetun vuonna 1979

tai viimeistään vuonna 1994, jolloin säännöllisen henkilöliikenteen markkinat olivat vielä suljettuina kilpailulta, lopulliset edunsaajat saattoivat käyttää alueen osittain rahoittamaa kalustoa kilpailulle avatuilla satunnaisen henkilöliikenteen markkinoilla.

80 Kantajat eivät ole esittäneet käsiteltävässä asiassa mitään todistetta, joka osoittaisi, ettei satunnaisen henkilöliikenteen markkinoilla olisi käyty jäsenvaltioiden välistä kauppaa ennen kyseisen tukiohjelman käyttöönottoa tai sen käyttöönoton aikaan. Kantajat väittävät vain, kuten komissio katsoo riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 248 perustelukappaleessa, että kyseisen tukiohjelman vaikutus jäsenvaltioiden väliseen kauppaan satunnaisen henkilöliikenteen markkinoilla on ollut rajallista, koska ”säännölliseen henkilöliikenteeseen tarkoitetut ajoneuvot eivät soveltuneet satunnaiseen liikenteeseen, jossa matkustajat oli kuljetettava istuallaan turvavöissä”.

81 Lisäksi, kuten komissio on korostanut istunnossa, cour administrative d’appel de Paris oli jo painottanut satunnaisen henkilöliikenteen markkinoiden merkityksellisyyttä 27.11.2015 antamassaan tuomiossa nro 15PA00385. Komissio toteaa siis kansallisten tuomioistuinten ratkaisujen perusteella, että kyseisen tukiohjelman on katsottava vaikuttaneen jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja kilpailuun jo käyttöönotostaan lähtien myös siinä tapauksessa, että se olisi perustettu vuonna 1979.

82 Kaiken edellä esitetyn perusteella asetuksen 2015/1589 1 artiklan b alakohdan v luetelmakohdan rikkomista koskeva väite on hylättävä, samoin kuin koko ensimmäinen kanneperuste.

2. Toinen kanneperuste, joka koskee asetuksen 2015/1589 17 artiklan 2 kohdan rikkomista

83 Kantajat kiistävät olennaisin osin riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 239 perustelukappaleessa esitetyn päätelmän, jonka mukaan ainoastaan kyseisestä tukiohjelmasta ennen toukokuuta 1994 myönnetyt tuet ovat vanhentuneet, koska ensimmäinen kanne nostettiin kansallisissa tuomioistuimissa toukokuussa 2004.

84 Kantajat väittävät erityisesti, ettei kansallisissa tuomioistuimissa ole nostettu toukokuussa 2004 kannetta, joka olisi voinut keskeyttää vanhentumisajan kulumisen asetuksen 2015/1589 17 artiklan 2 kohdan mukaisesti, toisin kuin komissio katsoo riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 239 perustelukappaleessa. SATV vaati 4.5.2004 aluetta kumoamaan kyseisen tukiohjelman, mutta tämä vaatimus saatettiin tribunal administratif de Paris’n käsiteltäväksi vasta 23.7.2004.

85 Kantajien mukaan yksityisoikeudellisen oikeushenkilön kansallisessa tuomioistuimessa vireille panema asia ei ole ”jäsenvaltion komission pyynnöstä toteuttama toimi”, joka voisi keskeyttää vanhentumisajan kulumisen asetuksen 2015/1589 17 artiklan 2 kohdan mukaisesti. Päätellessään riidanalaisessa päätöksessä, ettei ensimmäinen kantajien kilpailijan kansallisissa tuomioistuimissa nostama kanne voinut keskeyttää vanhentumisajan kulumista, komissio laajensi kyseisen säännöksen soveltamisalaa ja rikkoi näin oikeusvarmuuden periaatetta.

86 Lisäksi komissio on haitannut kantajien menettelyllisten oikeuksien käyttöä ja rikkonut luottamuksensuojan periaatetta siltä osin, kuin se ei ilmoittanut kantajille vanhentumisajan muuttumisesta, sillä komissio oli vahvistanut vanhentumisajan tätä aikaisemmin 11.3.2014 annetussa aloittamispäätöksessä ja kyseisen vanhentumisajan perusteella ainoastaan tukiohjelmasta ennen vuotta 1998 myönnettyjen tukien katsottaisiin vanhentuneen.

87 Komissio väittää, ettei toista kanneperustetta voida ottaa tutkittavaksi. Se katsoo, ettei sen tekemä arvio kyseisestä tukiohjelmasta myönnettyjen tukien vanhentumisesta kansallisen oikeusriidan suhteen liity asetuksen 2015/1589 17 artiklan tulkintaan, vaan SEUT 108 artiklan 3 kohdan tulkintaan.

88 Komission mukaan SEUT 108 artiklan 3 kohdan perusteella kansalliset tuomioistuimet säilyttävät yksinomaisen toimivaltansa tuen myöntämiseen sekä tuen takaisinperintäoikeuden. Vanhentumisaika määräytyy kansallisen lainsäädännön mukaisesti, ja lopullisten edunsaajien kilpailijan kansallisissa tuomioistuimissa nostama ensimmäinen kanne saattoi keskeyttää sen kulumisen.

89 On muistettava, että asetuksen 2015/1589 17 artiklan 2 kohdassa vahvistetaan säännöt, joiden mukaan lasketaan tuen takaisinperintään liittyviin komission toimivaltuuksiin sovellettava kymmenen vuoden vanhentumisaika, kun taas kyseisen asetuksen 17 artiklan 3 kohdassa säädetään, että ”tuki, jonka osalta vanhentumisaika on kulunut umpeen, katsotaan voimassa olevaksi tueksi”. Saman asetuksen 1 artiklan b alakohdan iv luetelmakohdassa täsmennetään, että voimassa olevaa tukea ovat tuet, jotka voidaan ”17 artiklan nojalla katsoa voimassa olevaksi tueksi”.

90 Tältä osin riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 238–240 perustelukappaleesta ilmenee, että komissio on tutkinut riidanalaisten tukien vanhentumista ainoastaan selvittääkseen, saattoiko kyseisessä päätöksessä tätä edeltävästi esitetty päätelmä kyseisen tukiohjelman uuden tuen luonteesta tulla kyseenalaiseksi sillä perusteella, että osa tästä tuesta oli vanhentunut. Etenkin riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 239 perustelukappaleessa vahvistetaan, että ”tukia, jotka alue on maksanut toukokuun 1994 jälkeen – – on – – pidettävä tässä menettelyssä uusina tukina”.

91 Tästä seuraa, että riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 239 perustelukappaleessa esitetyillä seikoilla on nimenomainen yhteys kyseisessä päätöksessä esitettyyn analyysiin, joka koskee kyseisen tukiohjelman uuden tuen tai voimassa olevan tuen luonnetta, joten komissio soveltaa tässä johdanto-osan kappaleessa – toisin kuin se väittää – asetuksen 2015/1589 1 artiklan b alakohdan iv luetelmakohtaa, luettuna yhdessä kyseisen asetuksen 17 artiklan kanssa.

92 Lisäksi on todettava, että asetuksen 2015/1589 17 artiklassa määritellyt vanhentumissäännöt koskevat ainoastaan tuen takaisinperintään liittyviä komission toimivaltuuksia. Tätä säännöstä tulkittaessa on otettava nimittäin huomioon kyseisen asetuksen 16 artiklan 1 kohta, jossa säädetään olennaisin osin, että komissio voi tehdä tuen takaisinperimistä koskevan päätöksen ainoastaan, kun kyseessä on sääntöjenvastaista tukea koskeva kielteinen päätös tai kun on todettu, etteivät riidanalaiset tuet sovellu sisämarkkinoille.

93 Tästä seuraa, ettei asetuksen 2015/1589 17 artiklassa säädettyjä vanhentumissääntöjä, kuten ei myöskään saman asetuksen 1 artiklan b alakohdan iv luetelmakohtaa, voida soveltaa käsiteltävän asian kaltaisissa tapauksissa, joissa komissio on tunnustanut sääntöjenvastaisten tukien soveltuvan sisämarkkinoille niiden myöntämisen jälkeen.

94 Asetuksen 2015/1589 17 artiklassa säädettyä kymmenen vuoden vanhentumisaikaa ei voida tulkita myöskään siten, että se ulottuu kansallisten viranomaisten oikeuteen periä korkoa ajalta, jona kyseisiä tukia on maksettu sääntöjenvastaisesti.

95 Tältä osin asetuksen 2015/1589 17 artiklan 2 kohdan sanamuodosta ilmenee, että kyseisellä säännöksellä pyritään sääntelemään kattavasti kysymystä sovellettavasta vanhentumisajasta tilanteessa, jossa komissio tekee päätöksen tuen takaisinperimisestä. Kilpailijan kansallisessa tuomioistuimessa nostama kanne ei siis voi olla ”sääntöjenvastaista tukea [koskeva] komission [toimi] tai jäsenvaltion komission pyynnöstä [toteuttama toimi]”, jota tarkoitetaan asetuksen 2015/1589 17 artiklan 2 kohdassa.

96 Näissä olosuhteissa on todettava, että vaikka kansalliset tuomioistuimet olisivat päättäneet, että kyseisestä tukiohjelmasta myönnetyt avustukset ovat vanhentuneet lopullisten edunsaajien kilpailijan nostamasta ensimmäisestä kanteesta lukien, tällainen päätös ei olisi voinut velvoittaa komissiota.

97 Vastaavasti on katsottava, että kyseisten tukien tai niiden sääntöjenvastaisen maksamisen ajalta kertyneiden korkojen mahdollista takaisinperintää koskevaan kansallisten viranomaisten oikeuteen sovelletaan ainoastaan kansallisessa tuomioistuimessa sovellettavia kansallisen lainsäädännön mukaisia vanhentumissääntöjä.

98 Yhteisöjen tuomioistuin on nimittäin täsmentänyt 5.10.2006 antamansa tuomion Transalpine Ölleitung in Österreich (C-368/04, EU:C:2006:644) 34 ja 35 kohdassa, että koska asetus [2015/1589] sisältää menettelyllisiä sääntöjä, niitä sovelletaan kaikkiin valtiontukia koskeviin hallinnollisiin menettelyihin, jotka olivat komissiossa vireillä, ja kyseisellä asetuksella koonnetaan ja vahvistetaan komission käytäntö valtiontukien tutkinnan osalta eikä siihen sisälly ainoatakaan säännöstä, joka koskisi kansallisten tuomioistuinten toimivaltaa ja velvoitteita, joita säännellään edelleen perustamissopimuksen määräyksissä, sellaisina kuin unionin tuomioistuin niitä tulkitsee.

99 Käsiteltävässä asiassa on muistettava yhtäältä, ettei komissio pystynyt käyttämään takaisinperintään liittyviä toimivaltuuksiaan kyseisestä tukiohjelmasta myönnettyjen tukien lopullisiin edunsaajiin nähden, koska komissio toteaa riidanalaisen päätöksen päätösosan 1 artiklassa kyseisen tukiohjelman soveltuvan sisämarkkinoille.

100 On muistettava toisaalta, että kun komissio toteaa tuen sääntöjenvastaiseksi, kuten riidanalaisessa päätöksessä, unionin oikeuden mukaan kansallisilla tuomioistuimilla on velvollisuus määrätä kyseisen tuen saaja maksamaan korkoa siltä ajalta, jona kyseisiä tukia on maksettu sääntöjenvastaisesti (ks. vastaavasti tuomio 12.2.2008, CELF ja Ministre de la Culture et de la Communication, C-199/06, EU:C:2008:79, 51, 52 ja 55 kohta, ja tuomio 16.10.2014, Alpiq RomIndustries ja Alpiq RomEnergie v. komissio, T-129/13, ei julkaistu, EU:T:2014:895, 39 kohta). Niillä ei ole kuitenkaan edes poikkeuksellisten olosuhteiden puuttuessa velvollisuutta periä sääntöjenvastainen tuki takaisin, kun tuen on todettu soveltuvan sisämarkkinoille. Edellä 32 kohdassa mainitun oikeuskäytännön mukaisesti kansallisella tuomioistuimella on siis mahdollisesti toimivalta määrätä tarvittaessa sääntöjenvastaisen tuen takaisinperinnästä ainoastaan kansallisen lainsäädännön nojalla, sanotun kuitenkaan rajoittamatta kyseisen jäsenvaltion oikeutta toteuttaa kyseinen tuki uudestaan myöhemmin tai oikeutta hyväksyä vaatimuksia, jotka koskevat tuen sääntöjenvastaisuudesta aiheutuneiden vahinkojen korvaamista (ks. vastaavasti tuomio 12.2.2008, CELF ja Ministre de la Culture et de la Communication, C-199/06, EU:C:2008:79, 55 kohta).

101 Vaikka komission oletettaisiin tehneen virheen soveltaessaan asetuksen 2015/1589 1 artiklan b alakohdan iv luetelmakohtaa ja 17 artiklaa riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 239 perustelukappaleessa, tällaisella seikalla ei siis voi olla oikeusvaikutuksia kantajien suhteen.

102 Kaiken edellä esitetyn perusteella toinen kanneperuste on todettava tehottomaksi, koska asetuksen 2015/1589 17 artiklan 2 kohtaa ei voida soveltaa käsiteltävässä asiassa, sillä kyseinen tukiohjelma soveltuu sisämarkkinoille.

103 Kaikki käsiteltävän kanteen tueksi esitetyt kanneperusteet on siis hylätty, joten kyseinen kanne on hylättävä.

V Oikeudenkäyntikulut

104 Työjärjestyksen 134 artiklan 1 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut.

105 Koska käsiteltävässä asiassa kantajat ovat hävinneet asian, ne vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan, ja ne velvoitetaan lisäksi korvaamaan komission oikeudenkäyntikulut, koska komissio on sitä vaatinut.

Näillä perusteilla

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto)

on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Kanne hylätään.

2) Transdev, Transdev Île de France ja Transports rapides automobiles (TRA) vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan, ja ne velvoitetaan korvaamaan Euroopan komission oikeudenkäyntikulut.

Pelikánová Valančius Öberg

Julistettiin Luxemburgissa 12 päivänä heinäkuuta 2019.

Allekirjoitukset

Sisällys

I Asian tausta 2

II Oikeudenkäyntimenettely kansallisissa tuomioistuimissa 3

III Oikeudenkäyntimenettely ja asianosaisten vaatimukset 4

IV Oikeudellinen arviointi 4

A Tutkittavaksi ottaminen 4

B Asiakysymys 5

1. Ensimmäinen kanneperuste, joka koskee SEUT 108 artiklan 1 kohdan rikkomista, kun sitä luetaan yhdessä asetuksen 2015/1589 1 artiklan b alakohdan i ja v luetelmakohdan kanssa, sekä perusteluvelvollisuuden laiminlyöntiä 5

a) Ensimmäisen kanneperusteen tutkittavaksi ottaminen 5

b) Ensimmäisen kanneperusteen perusteltavuus 6

1) Perusteluvelvollisuuden laiminlyöntiä koskeva väite 6

2) Asetuksen 2015/1589 1 artiklan b alakohdan i luetelmakohdan rikkomista koskeva väite 8

3) Asetuksen 2015/1589 1 artiklan b alakohdan v luetelmakohdan rikkomista koskeva väite 10

2. Toinen kanneperuste, joka koskee asetuksen 2015/1589 17 artiklan 2 kohdan rikkomista 12

V Oikeudenkäyntikulut 14